

Rekkeviddeangsten

RAKETTARTILLERI: Norsk rakettartilleri av typen M270 MLRS på skarpsskyting på Hjerkin i 1998. Disse vognene står nå på lager i Bjerkvik.

Norske styrker mangler artilleri som avfyrrer prosjektiler mot fienden over store avstander.

«**Rekkeviddeangst**» nådde for noen år siden nesten opp som årets nyord i Språkrådets kåring. Det refererer til elbileieres hyppige frykt for at batteriet skal gå tomt før man kommer til en ladestasjon. Forsvaret har svært få elektriske kjøretøyer, men lider likevel i stillhet av en litt annerledes form for rekkeviddeangst: Frykten for at mange av våpensystemene deres har en vesentlig kortere rekkevidde enn den potensielle motstanderen. I en krig vil det bety at motstanderen kan treffe oss uten at våre soldater kan skyte tilbake. Da taper vi raskt striden.

Forsvarsplanlegging. Selv om norske myndigheter stadig gjentar at Russland i dag ikke utgjør «en militær trussel mot Norge», er landet likevel i praksis den dimensjonerende faktoren i norsk forsvarsplanlegging. Dermed blir det svært relevant å sammenligne norske og russiske militære kapasiteter. Gitt at Norge bruker nesten fem ganger så mye penger per soldat som Russland, er det naturlig å forvente at treningsnivået og utrustningen som norske soldater besitter, er vesentlig bedre. Det er den på noen områder, men langt ifra på alle.

Artilleri. En av de største manglene er artilleri, altså våpentyper som avfyrrer prosjektiler mot fiendene over store avstander. I konvensjonelle kriger står artilleriet for mellom 50 og 80 prosent av tapspåføringen. Norge har nettopp brukt 3,2 milliarder kroner på å kjøpe inn ett nytt selvdrevent artillerisystem og ny ammunisjon som har en rekkevidde på over 40 kilometer. Dette er et stort steg fremover, men det er likevel i beste fall bare nok til å matche rekkevidden til tilsvarende russiske systemer. Russisk rakettartilleri har en rekkevidde på inntil 90 kilometer.

MLRS på lager. Norge har i dag kun rakettartilleri stående på lager, og det blir ikke øvet med, blant

Skribent

HÅKON LUNDE SAXI
Førsteamanuensis
Forsvarets høgskole/
Stabsskolen

annet fordi vi ikke har ammunisjon. Ammunisjonen som ble anskaffet på 1990-tallet, var av en type som brøt med klasevåpenkonvensjonen. Norge undertegnet konvensjonen i 2008 og destruerte sin siste beholdning av klaseammunisjon i 2010. Russland har ikke undertegnet konvensjonen og bruker fortsatt klasevåpen. Dette er en billig og effektiv ammunisjonstype, men fører til stor lidelse for sivilbefolkningen i konfliktområder.

Rekkevidde. De russiske våpensystemene har ikke bare lengre rekkevidde enn norske systemer, men de har også langt flere av dem. En russisk brigade har tre ganger så mye artilleri som Brigade Nord, Norges eneste gjenværende brigade. Russiske landstyrker har dermed både lengre rekkevidde og mye mer ildkraft en tilsvarende norske avdelinger. I en konvensjonell strid vil ildkraft være en avgjørende faktor.

Asymmetriske kriger. Hvordan kan det ha seg at norske landstyrker er utklasset i både rekkevidde og ildkraft selv om vi bruker fem ganger så mye penger per soldat? Noe av forklaringen ligger i at vestlige land de siste 20 årene ikke primært har

forberedt seg på væpnede konflikter mot de aller mest krevende motstanderne, altså stormakter som Russland og Kina. Mye av Vestens fokus har i stedet vært på konflikter mot dårlig trente og bevæpnede opprørere i Midøsten og Sentral-Asia, såkalt «asymmetriske kriger». Der har ildkraft og rekkevidde vært langt mindre viktig enn presisjon; det var avgjørende å ikke påføre sivile tap. Samtidig har vi vært fullstendig overlegne i luften. Dermed kunne vestlige bakkestyrker få støtte fra kampfly når de var i strid. Disse faktorene gjorde det mulig å redusere innslaget av artilleri i vestlige landstyrker.

Begrense flystøtte. Disse forutsetningene har endret seg dramatisk de siste årene. Internasjonal politikk preges igjen av stormaktsrivalisering, hvor Russland og Kina betegnes som såkalte «near-peer competitors» av USA. Siden starten av Ukraina-krisen i 2014 er Natos hovedfokus igjen dreid bort fra krisehåndtering bortenfor alliansens territorium og tilbake til kollektivt forsvar av medlemslandene. Denne reorienteringen har vist seg å være krevende. Mens Vesten har kjempet mot opprørere, hvor fokuset har vært på å unngå egne og sivile tap, har Russland bevisst

utviklet kapasiteter som nøytraliserer våre fordeler i luften og på sjøen. Russland har i dag verdensledende luftvernssystemer med svært lang rekkevidde. Det vil gjøre at våre bakkestyrker i begrenset grad vil kunne dra nytte av flystøtte.

Dobbelt så lang rekkevidde. Russlands landstyrker er samtidig et «speilbilde» av våre. De har vært beviste på at de er svake i luften, derfor er deres bakkestyrker utrustet med langt mer luftvern og langtrekkende artilleri. Russland – og Kina – besitter også store mengder langtrekkende missiler beregnet for bruk mot sjømål. De vanligste av disse har nesten dobbel så lang rekkevidde som sjømålmissilene som norske fregatter og kystkorvetter er bevæpnet med. Dermed vil Sjøforsvaret kun i begrenset grad kunne støtte Hæren og Heimevernet på land. Om landforsvaret vil ha ildstøtte, må det med andre ord sørge for den selv.

Løsninger. Hvordan kan det rekkeviddegapet som er oppstått, hentes inn? En løsning er å gjeninnføre rakettartilleri i Hæren med moderne ammunisjon. US Army Europe brakte nylig rakettartillerisystemet M270 tilbake til Europa.

Systemet har i dag en rekkevidde på 70 km. Norsk-finske Naamo arbeider samtidig med å utvikle 155 mm artilleriammunisjon som kan nå opptil 150 km. Det ville være et stort steg fremover for Norges nye artillerisystem K9. Saab og Boeing har nylig også testet en billig, presis og langtrekkende bakkeavfyrt glidebombe på Andøya med en rekkevidde på inntil 150 km.

Rekkevideangst. Disse eksisterende og fremtidige løsningene kan alle brukes til å gi vestlige bakkestyrker større rekkevidde. Om noen av løsningene på rekkeviddegapet utvikles i Norge, vil det ikke bare styrke norsk sikkerhet men også gi industripolitiske fordeler. Både sikkerhetspolitiske, militærstrategiske og industripolitiske hensyn taler dermed for å gjøre noe med Forsvarets «rekkevideangst». Å gi et godt svar på hvordan Forsvaret skal lukke rekkeviddegapet, bør derfor være en sentral del av den kommende langtidsplanen for forsvarssektoren som regjeringen skal presentere for Stortinget til våren.

En kortere utgave av kronikken er tidligere publisert i Dagens Næringsliv.

annonse

IT
SYKEPLEIE
LOGISTIKK
ØKONOMI
SPORT
VERNEPLEIE
JUSS OG SAMFUNNSFAG

Vi utdanner deg til FREMTIDENS YRKER

Vi vil gi våre studenter et best mulig faglig tilbud med tett oppfølging av hver enkelt student. Forelesninger på nett, et internasjonalt studie- og forskningsmiljø og utplassering i bedrift. Et nært og sosialt studiemiljø, med kort vei til naturopplevelser i verdensklasse. Hos oss kan du ta en bachelor eller master innen: *sykepleie, vernepleie, logistikk, økonomi, sport, juss, samfunnsfag og IT.*

SØKNADSRIST 15. APRIL | www.himolde.no

Høgskolen i Molde
Vitenskapelig høgskole i logistikk

Forsvarets forum
NR. 1 - 2020

Marginalt

- Personelloppsettet i Forsvaret er marginal i dagens struktur.

Ombudsmann Roald Linaker
SIDE 37

Nato-jobb

Louise Dedichen er ny sjef for Militærmisjonen i Brussel.

SIDE 32

Førstelinja

De yngste lederne tar imot dem som er mest utsatt for mobbing og trakassering i Forsvaret.

SIDE 20

